

ARTICULUS II.

*De praedestinatione donorum supernaturalium
universim spectata.*

THESES LVI.

*De sensu vario, quo praedestinatio in modo loquendi
Scripturae et Patrum accipitur.*

« Voluntatis salvificae consilium, quo Deus supernaturalibus beneficiis ad salutem pertinentibus, fide, iustificatione, glorificatione homines effectu ipso exornare ab aeterno statuit, ex Scripturarum et Patrum nominatimque Augustini doctrina dicitur *praedestinatio, elec-*
ctio, propositum. Unde haec nomina hisque gemina non uno semper, sed pro beneficiorum ratione, sensu nunc pleniore nunc minus pleno accipienda esse demonstratur. »

Praenotiones. 1º *Praedestinatio* ($\pi\rhoορισμός$, $\deltaοτημός$) significatione generica potest dici omne consilium Dei, quo in aeternitate disponit ac vult existentiam cuiuscumque sui operis ad extra. Est enim huiusmodi consilium profecto *destinatio* in mente divina, atque tum duratione tum ut causa, *praecedens* tota aeternitate ipsam operis existentiam; adeoque est *praedestinatio*. Sic Ambrosius in Hexaem. I. II. c. 5. n. 21. ideam ac voluntatem creatricem huius universi appellat *praedestinationem*, quatenus *praecedens* « consummationem operis; » sic et Dionysius divinas ideas adjuncta voluntate practicas vocat « *praedefinitiones* » seu « *praedestinations* » $\pi\rhoορισμούς$.

2º Sensu magis restricto et communi usu *praedestinatio* non dicitur nisi de dispositione operum Dei in ordine ad salutem aeternam creaturarum rationalium. Verumtamen ab Augustino et aliis Patribus eum secutis Deus quandoque dicitur *praedestinare* etiam ad interitum et ad poenam pro peccatis, quia poena sane opus Dei est *praevisio* peccatis dispositum ab aeterno; nulla vero ratione dici possunt *praedestinata* peccata, quia opus Dei non sunt. « *Damnandi praedestinati* sunt propter iniquitatem superbiae » Aug. De peccat. mer. et remiss. I. II. n. 26. « Infidelitas non cre-

dentium evangelio nequaquam ex *praedestinatione* Dei generatur; bonorum enim Deus auctor est non malorum. *Praedestinatio* igitur Dei semper in bono est, aut ad retributionem iustitiae aut ad donationem pertinens gratiae » s. Prosper ad cap. XIV. Gallorum. « Dominus iniquos et impios *praedestinavit* ad interitum, quem ira iusti iudicis peccantibus reddidit; non ad interitum, quo in se iram Dei peccantium iniquitas provocavit » s. Fulgent. ad Monim. I. I. c. 26. Ex quibus liquidissimum est, Patribus numquam in mentem venisse eam significationem nominis *praedestinatio*, ut per particulam *prae antecessio* designetur non solum ad operis divini existentiam, sed etiam ad omnem operis humani *praevisionem*.

Porro usu apud Patres frequentiori et nunc apud theologos communi constitutio poenae ac damnationis appellatur *reprobatio*; nomen vero *praedestinationis* reservatum est pro dispositione operum Dei conduceant ad vitam aeternam, et vitae aeternae ipsius. Imo cum inter haec opera aliqua sint per se et ontologice naturalia, ac dona gratiae solum externae, quae praesupponuntur donis supernaturalibus, cuiusmodi beneficia per se naturalia computantur creatio ipsa, tempus et locus nascendi, conditio parentum, bona indoles naturalis et alia plura; propterea ex usu ac modo disputandi solemniori penes Augustinum, quem alii saltem plerique sequuntur, *praedestinatio* consideratur quoad illa sola bona intrinsecus supernaturalia ordinata ad salutem aeternam, quae suppositis (pro praesenti statu naturae lapsae) generalibus fundamentis redemptionis, revelationis, institutionis Ecclesiae et sacramentorum, *praeaparata* sunt singulis hominibus.

Ulterius gratiae, ad quas *praedestinatio* refertur, adhuc considerari possunt primum, ut sunt *praevenientes*, *prae-*scindendo ab effectu ad quem dantur, sive is obtineatur sive culpa hominis non obtineatur; deinde ut sunt gratiae coniunctae cum effectu. Possent quidem etiam priori sensu gratiae omnes dici *praedestinatae*; sunt enim profecto donum Dei ab aeterno dispositum. At quia gratiae non coniunctae cum effectu licet antecedente voluntate Dei ordinatae

ad salutem, reipsa tamen ex hominum culpa ad salutem non conducunt, et quia in Scriptura ipsa expresse notatur hoc disserim distinguendo *vocatos* et *electos* (Matth. XX. 16.); hinc praedestinatio plerumque non dicitur nisi de gratia quae suum obtinet effectum, et de ipsis bonis quae per gratiam conferuntur.

3º Potissimum hic in considerationem venit definitio praedestinationis ab Augustino saepe repetita. Dicitur primo *praedestinatio*, « *praeparatio gratiae*, » quae cum datur, in tempore habet effectum boni operis. Opus ipsum fidei, iustificationis, augmenti iustitiae, perseverantiae est opus Dei, sive considerentur actus fidei, charitatis et omnium aliarum virtutum, sive spectentur habitus a Deo nobis infusi. Hoc tamen non debet intelligi ita, quasi Deus in nobis faceret actus sine nobis, aut habitus gratiae adultis infunderetur sine praecedentibus liberis dispositionibus. Dicuntur actus ipsi opus Dei, et dicimus « *creati in Christo Iesu in operibus bonis* » (*ἐπι ἐργοῖς ἀγαθοῖς ad opera bona*) Eph. II. 10, quatenus Deus gratia sua facit, ut faciamus. « *Velle et operari* Deus operatur in nobis, non quia nos non volumus aut nos non agimus; sed *quia sine ipsius adiutorio nec volumus aliquid boni nec agimus* » Aug. De grat. Christi c. 25. « Plerumque ita loquitur Scriptura, ut quod dono Dei creatura facit, Deus facere dicatur.... quod dono ipsius tu facis, ille facere dicitur; quia sine illo tu non faceres, ergo Deus facere dicitur, cum tu facis » id. in Ps. 52. n. 5. (cf. supra p. 444. 445.) Non igitur solum gratia, quae in nobis sine nobis a Deo diffunditur; sed bona etiam quae per gratiam libere facimus, opus sunt Dei; et proinde horum operum in praescientia Dei dispositio iuxta sensum et modum loquendi Augustini est praedestinatio.

Ex diversitate qua terminus praedestinationis est opus Dei, patet, praescientiam quam Augustinus ad omnem praedestinationem requirit, et in qua Deus dicitur futura sua opera disponere, non uno semper modo esse intelligendam; sed aliter atque aliter, prout terminus praedisponendus est vel opus Dei solius nulla supposita causa ex parte hominis, vel opus Dei viribus gratiae a Deo superadditis per-

nos libere faciendum, vel opus Dei solius sed praesuppositis nostris liberis actibus tamquam dispositionibus vel meritis secundum ordinem divinae providentiae requisitis. Ideo frustra sunt theologi, qui praescientiam illam praedestinationi suppositam penes Augustinum contendunt alii quidem, esse scientiam simplicis intelligentiae, alii esse scientiam medium, alii esse scientiam visionis; est enim, ut dixi, diversa pro diversitate praedestinati operis Dei.

Ut ex dictis iam constat, praedestinatio considerari potest vel *incomplete* pree singulis operibus supernaturalibus in consilio divino ad salutem creature rationalis praedispositis; vel *complete*, ut refertur ad totam seriem horum operum Dei a prima vocatione usque ad beatitudinem et gloriam aeternam. Hinc duplex est penes Augustinum definitio praedestinationis. De priori modo incomplete spectato dicitur: « *in sua quae falli mutarique non potest praescientia, opera sua futura disponere, id omnino nec aliud quidquam est praedestinare*. Sicut autem ille quem castum futurum esse praescivit, quamvis id incertum habeat, agit ut castus sit; ita ille quem castum futurum praedestinavit, quamvis id incertum habeat, non ideo non agit, ut castus sit, quoniam Dei dono se audit futurum esse, quod erit » De dono persev. c. 17. n. 41. Ad praedestinationem altero modo et plene spectatam pertinet definitio: « *haec praedestinatio Sanctorum nihil aliud est, quam praescientia scilicet et praeparatio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur, quicumque liberantur* » ib. c. 14. n. 35. Patet, ab Augustino spectari in recto donum seu rem praedestinatam, quae dici solet praedestinationis *terminus*, et in obliquu personam quae praedestinatur ad donum seu ad terminum, et quae ab aliquibus vocatur praedestinationis *objecum*. S. Thomas autem ordine inverso considerat in recto *objecum*, in obliquo *terminum*, cum praedestinationem plene spectatam definit: « *praedestinatio est quaedam ratio ordinis aliquorum in salutem aeternam in mente divina existens* » 1. q. 23. a. 2.

4º Cum affirmamus, dona omnia supernaturalia quae effectum, ad quem a Deo dantur, re ipsa consequuntur, dici *praedestinata*; non ideo sane negamus, recte a theologis

et in usu communi *praedestinationem* et *praedestinatos* simpliciter solum dici; ubi ultimus effectus vitae aeternae, ad quem ceteri ordinantur, reipsa obtinetur. Neque ergo etiam negamus, dona supernaturalia in iis solis, qui ad gloriam *praedestinati* sunt, recte dici *effectus praedestinationis* simpliciter et absolute ita appellatae; in aliis vero posse vocari effectus communis providentiae. Attamen contendimus, in Scripturis et iuxta doctrinam Augustini *praedestinationem* frequenter spectari solum prae effectu proximo fidei, iustificationis, et augmenti iustitiae; atque adeo sumi sensu minus pleno sine respectu ad realem consecutionem ultimi termini. His tum pro praesenti tum pro sequentibus thesibus *praenotatis* accedimus ad demonstrationem.

I. Erraret maxime et percipiendo genuino sensui vias obstrueret, qui accederet ad Scripturarum et Patrum electionem *praeconcepta* opinione, nominibus in thesi commemoratis designari semper vel saltem plerumque divinum decretum aeternae gloriae per se spectatae eo modo, quo a theologis de *praedestinatione ad gloriam* disputatur. Adhibentur ea vocabula in Scripturis numquam quidem de voluntate Dei antecedente et conditionata, quae effectum non habeat, sed constanter de voluntate Dei efficaci; at omnino frequenter ad beneficia supernaturalia referuntur communia omnibus Christianis, vel saltem Christianis iustis, quae dona utique ex intentione Dei antecedente pro omnibus diriguntur ad praemium gloriae aeternae, atque adeo pro cooperatoribus cohaerent cum actuali consecutione gloriae, ac proinde in his *praedestinatio* complete spectata cum illis donis etiam gloriam aeternam includit; at hoc complementum beatum *praedestinatorum* donorum ex hominum culpa non in omnibus obtinetur, nec tamen ideo alia illa dona supernaturalia desinunt esse *praedestinata*, et secundum aeternum *propositum* ac *electionem* Dei et *salus fidelium* inchoata. Sic manifesto adhibentur vocabula *praedestinatio* et *praedestinati* Eph. I. 5. 11; 1. Cor. II. 7. (1); *propositum* Rom. IX. 11; Eph.

(1) Praeter haec tria loca occurrit verbum προορίζω (*praedestino*) in N. T. solum adhuc Rom. VIII. 29. 30, de quo loco potest esse contro-

I. 11; 2. Tim. I. 9; *electio* et *electi* Rom. IX. 11; XI. 5. 7. 28; 1. Thess. I. 4; Rom. VIII. 33; XVI. 13; Coloss. III. 12; Tit. I. 1; 1. Pet. I. 1; *salvati* salute inchoata dicuntur omnes Christiani Act. II. 47; Rom. VIII. 24; Eph. II. 5. 8; 2. Tim. I. 9; Tit. III. 5. (1).

II. Iuxta hunc modum loquendi Scripturarum etiam Patres et Augustinus nominatum usurparunt nomina *praedestinationis*, *electionis*, et *propositi*, ut facile multis testimoniis demonstrari potest, ex quibus pauca seligemus.

versia alibi explananda; et sensu alio legitur Act. IV. 28. Ita et simplex ὄριζω (*destino*) sensu parum aut omnino nihil hue pertinente occurrit Luc. XXII. 22; Act. II. 23; X. 42; Rom. I. 4; tum Act. XI. 29; XVII. 26. 31; Heb. IV. 7.

(1) « Benedixit nos (omnes fideles) in omni benedictione spirituali (in executione in tempore)... sicut elegit nos in ipso (Christo) ante mundi constitutionem, ut essemus sancti (εξελέξατο... εἴναι ἡμᾶς ἄγιον) et immaculati in conspectu eius in charitate; qui *praedestinavit* nos in adoptionem filiorum (προορίσας ἡμᾶς εἰς διοθεσίαν) per Iesum Christum in ipsum secundum *propositum* (κατα την εὐδοκίαν) voluntatis suae » Eph. I. e. « Qui nos liberavit (τους σωσάντος ἡμάς) et vocavit vocatione sua sancta non secundum opera nostra, sed secundum *propositum* suum (κατ' ἰδίαν προθεσμίαν) et gratiam, quae data est nobis (*praedestinatione*) in Christo Iesu ante tempora saecularia, manifestata est autem nunc (in executione) » 2. Tim. I. e. « Non repulit Deus plebem suam, quam praescivit... Sic ergo et in hoc tempore reliquiae (omnes ex Iudeis credentes in Christum) secundum *electionem gratiae* salvae factae sunt... quod quaerebat Israel, hoc non est consecutus; *electio* autem (omnes electi i. e. omnes ex Iudeis credentes) consecuta est.... secundum evangelium quidem (totus populus Iudaicus) inimici propter vos, secundum *electionem* autem charissimi propter patres; sine poenitentia enim sunt dona et *vocatio Dei* » Rom. XI. I. e. De *electione* Iacob mere gratuita prafatrat Esau in patriarcham populi Dei V. T., et secundum typum de *electione* gratuita gentilium praf Iudeis in populum fidelem N. T. loquitur Apostolus Rom. IX. (nominatum v. 11-13.): « ut secundum *electionem* *propositum* Dei maneret, non ex operibus sed ex vocante » ibi. « Scientes fratres dilecti a Deo, *electionem vestram*; quia evangelium nostrum non fuit ad vos in sermone tantum, sed et in virtute » 1. Thess. 1. e. « Paulus servus Dei, Apostolus autem Iesu Christi secundum fidem electorum Dei » Tit. I. e. « Petrus Apostolus Iesu Christi electis advenis (παρεπιδημοις fidelibus ex Iudeis habitantibus inter gentes) dispersionis Ponti etc. » 1. Pet. I. e. Vide reliqua citata, quae non minus manifesto eundem habent sensum.